

TALLINNA TALVISE TANTSUPÄEVA TANTSUD 2018

Aidaalused tantsud 02.02.2018

1. Kasari laudpõrand

Lihula, J. Veltmann, u. 65 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 269/70 (1).

Muusika: Tori, Mart Männimets, 64 a. ja Mihkel Toom, 63 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA P1. 4 A 2.

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.
Lähteasend: paarilised kodarjoonel rinnati valsivõttes.
Põhisammud: kõrge sääretõstega rõhulised kõnnisammud (1 samm taktis).

A Paaris pöörlemine

1-8 8 sammuga pööreldakse kohapeal (või õige vähe ringjoonel vastupäeva liikudes) päripäeva.

B Käevangus pöörlemine

1-4 Nelja rõhulise sammuga pööreldakse parem-käevangus päripäeva ja

5-8 4 sammuga vasak-käevangus vastupäeva.

Märkus

Järgnevate taktide vältel korratakse tehtut, kuid võib tantsida ka järgnevalt.

1-8 :: Paaris pöörlemine, 16 rõhulist sammu.

9-16 Paremkäevangus päripäeva 8 rõhulist sammu.

9-16 Vasakkäevangus vastupäeva 8 rõhulist sammu.

2. Oige ja vasembat

Kuusalu, Gustav Lindström, 76 a. > Rudolf Põldmäe ja Ullo Toomi, 1935. – ERA II 114, 111/3 (8).

Osavõtjaid: vähemalt 3 paari tantsijaid.
Lähteasend: tantsijad paarikaupa sõõris, käed all.
Põhisammud: kõnnisammud.

A Suur sõõr

1-4 :: Tantsijad liiguvad sõõris 16 kõnnisammuga päripäeva.

B Kaks sõõri

5-8 :: Tüdrukud moodustavad sisemise sõõri ja liiguvad 16 kõnnisammuga vastupäeva, poisid välimises sõõris liiguvad 16 kõnnisammuga päripäeva. Viimasel taktil tõstavad poisid ühendatud käed üle tüdrukute, moodustades nõnda ahelsõõri. Tüdruk jääb poisi paremale käele.

C Ahelsõõr

1-4 :: Ahelsõõris liiguvad tantsijad 16 kõnnisammuga päripäeva. Lõpus võte vallandatakse ja paarilised pöörduvad ringjoonel rinnati.

D Kätlemine

5-8 :: Käteldakse 8-nda vastutulijani, kellest saab uus paariline.

3. Ingliska

Kuusalu, Mart Manitski, 67 a., tema naine Juula, 65 a., poeg Albert, 40 a., tütar Adeele, 30 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 196/8 (3).

Osavõtjaid: kolm või enam paari.
Lähteasend: tantsijad on kahes rinnati viirus, ühes tüdrukud ja teises poisid, paarilised rinnati.
Põhisammud: kõnnisammud, polkasammud paigal ja valsammud.

Enne tantsu algust pöörduvad kõik tantsijad esipoolega paari nr 1 poole ja paari nr 1 tantsijad esipoolega teiste poole.

A Kätlemine (2/4)

1-8 .,: Kätlemine toimub kummaski reas omaette. Kätlemist alustab paar nr 1 ja nendega rinnati olevad tantsijad. Ülejäänud tantsijad lülituvad kätlemisse järgemööda.
Rea otstes tehakse kahe kõnnisammuga poolpööre ja jätkatakse kätlemist.
Viimasel taktil ei anta vastutulijale kätt ega mööduta temast, vaid jäädakse seisma ja pööratakse rinnati viirgudesse.

B Kohavahetus ja polka paigal (2/4)

B1

9-10 Käed all või puusal. 4 kõnnisammuga vahetavad paarilised kohad. Paarilisest möödutakse paremalt, vasak küljel on ees. Neljandal kõnnisammul tehakse paremal jalal poolpööre vasakule.

11-14 Alustades vasaku jalaga taha tantsitakse 4 polkasammu paigal, koos keha pööramisega vaheldumisi vasakule ja paremale.

B2

9-14 Korratakse B1.

C Valss (3/4)

15-22 .,: Kui lõpuks on tantsu A- ja B-osasid piisavalt tantsitud, võib soovi korral tantsida valssi. Paarilisega valsivõttes tantsitakse päripäeva pööreldes valssi, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

4. Kalamees

Häädemeeste, Mihkel Tont, 48 a. > Rudolf Põldmäe ja Ullo Toomi, 1935. – ERA II 114, 150/2 (1).

A

.,: Kas sa tahad või ei taha,
mina sinu võtan. .,:

B

.,: Nüüd on käes, nüüd on käes,
enam peasmist pole. .,:

Osavõtjaid: vaba arv paare.
Lähteasend: tantsijad on kodarjoonel rinnati, käed puusal.
Põhisammud: kõnnisammud ja polkasammud.

A Polka paigal

1-4 .,: Alustades vasaku jalaga taha tantsitakse 8 polkasammu paigal koos keha pööramisega vaheldumisi vasakule ja paremale.

B Käevangus pöörlemine

B1

5-8 8 kõnnisammuga pööreldakse parem-käevangus paigal päripäeva, esimese sammu ajal löövad kõik ühe plaksu ja

B2

5-8 8 kõnnisammuga pööreldakse vasak-käevangus paigal vastupäeva, esimese sammu ajal löövad kõik ühe plaksu.

5. Kupparimoori

Jõelähtme, Maria Paemurd 75 a., > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 279/80 (1).

A

::: Kupparimoori, kupparimoori
aalu annastiina. :::

Osavõtjaid: vaba arv paare.

Lähteasend: tantsijad on kodarjoneel rinnati valsivõttes.

Põhisammud: polkasammud ja järelsammud (1 järelsamm taktis).

A Polka

1-4 ::: Välisjalaga alustades pöörlevad paarid 8 polkasammuga päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva. Lõpus võte vallandatakse.

B Polka paigal ja pööreldes

B1

5-8 Paarilisega kodarjoneel rinnati olles ja alustades välisjalaga taha tantsitakse 4 polkasammu paigal koos keha pööramisega vaheldumisi (tüdrukud paremale ja vasakule, poisid vasakule ja paremale).

9-12 Valsivõttes paarilised pöörlevad 4 polkasammu päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

B2

5-12 Kordub B1.

Märkus

Tantsu kordamisel A-osas alustatakse välisjalgadega ja liigutakse 8 järelsammuga ringjoonel vastupäeva (paarilised kodarjoneel kõrvuti valsivõttes). B-osa tantsitakse nagu eelpool kirjeldatud.

6. Kaarajaan

Setumaa, Anne Tsäro, s. 1918 ja Senni Kivitalo > Pirkko-Liisa Rausmaa, 1987. – SKSÄ – K 28. 1987 : 26.

Osavõtjaid: 2 paari.

Lähteasend: tantsijad on nelinurgas, tüdruk jääb oma paarilisest paremale.

Põhisammud: käärhüpped (keharaskus mõlemal või eespoololeval jalal), põlvist nõtkuvad kõnnisammud.

I TUUR

A Käärhüpped

A1

1 Tantsijad sooritavad paigal 1 käärhüppe, viies ette vasaku (parema) jala.

2 Tantsijad sooritavad paigal 1 käärhüppe, viies ette parema (vasaku) jala ja

3-4 3 kiiret käärhüpet (kolmandal taktil 2 ja 4. takti I osal 1 hüpe), 4. takti III osal vetrumine põlve- ja põialiigestes.

A2

1-4 Kordub A1, kuid esimese hüppega viiakse ette parem (vasak) jalg ja 4. takti III osal tuuakse jalad hüppega kokku.

B Sõõr

B1

5-8 Tantsijad liiguvad 8 kõnnisammuga päripäeva, 5. taktil st kahe esimese kõnnisammu ajal löövad tantsijad 2 plaksu ja seejärel ühendavad käed sõõriks.

B2

5-8 Kordub B1, kuid nüüd liiguvad tantsijad vastupäeva.

II TUUR

A Käärhüpped

Kordub I tuuri A-osa.

B Poiste kohavahetus

B1

5-8 Tüdrukud löövad paigal seistes 8 plaksu. Poisid vahetavad 8 kõnnisammuga kohad, möödudes teineteisest paremalt ja samal ajal kätega plakse lüües. Vastastantsija kohal teevad poisid poolpöörde vastupäeva.

B2

5-8 Kordub B1 ja poisid jõuavad oma kohale tagasi.

III TUUR

A Käärhüpped

Kordub I tuuri A-osa.

B Tüdrukute kohavahetus

B1

5-8 Poisid löövad paigal seistes 8 plaksu. Tüdrukud vahetavad 8 kõnnisammuga kohad, möödudes teineteisest paremalt ja samal ajal kätega plakse lüües. Vastastantsija kohal teevad tüdrukud poolpöörde vastupäeva.

B2

5-8 Kordub B1 ja tüdrukud jõuavad oma kohale tagasi.

IV TUUR

A Käärhüpped

Kordub I tuuri A-osa.

B Sõõr

B1

5 Tantsijad löövad paigal seistes 2 plaksu ja

6 3 plaksu.

7-8 Käed ühendatakse sõõriks ja liigutakse 4 kõnnisammuga **vastupäeva**.

B2

5-8 Kordub B1, kuid nüüd liigub sõõr **päripäeva**.

Märkus 1

Tantsu filmiülesvõttel oli võimalik näha, et A-osade esimestel taktidel viis üks naistest ette parema ja teine vasaku jala. Järelikult ei ole oluline, kumb jalg viiakse enne ette.

Märkus 2

II ja III tuuri B-osas ei olnud plaksutamine järjekindlalt ühesugune, üks naistest plaksutas kogu aja, teine aga mitte.

Enamike kirjapanekute alusel võin tõdeda, et tavaliselt on plaksutamisel 2 varianti

a) 2 plaksu (5. taktil)

b) 5 plaksu (5.-6. taktil)

Märkus 3

I ja IV tuuri B osade erinevad plaksutamised on vastavuses sellega, mida tavaliselt on kasutatud. Niisiis võib sõõris liikudes plaksutada nii 2 (ainult 5. taktil) kui ka 5 korda (5. ja 6. taktil) ja tegevuse kordudes võib tantsija ise valida, millist varianti eelistada. Kirjapanekutes leidub veel erinevaid võimalusi.

7. Kiigadi-kaagadi

Kuusalu, Triinu Ungers, 70 a. ja Johannes Ungers, 74 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 168/9 (9).

A

::: Kiigadi-kaagadi kirjava lindu,
mina nägin metsast lendävä lindu. :::

B

::: Voi sina saagu, voi sina sie,
Keik on mustam meren pääl. :::

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: paarilised kodarjoonel kõrvuti esipoolega vastupäeva, käsikäes.

Põhisammud: aeglased vahetussammud (põlvist nõtkudes või ilma nõtkumata) ja hüpaksammud (2 hüpaksammu taktis).

A Hüpaksammud edasi-tagasi

A1

1-2 Välisjalaga alustades liiguvad tantsijad 4 hüpaksammuga ringjoonel vastupäeva, sisekäed pendeldavad **ette ja taha**. Kui väliskäed on vabad, pendeldavad needki kaasa, kuid vastupidises suunas. Neljandal hüpaksammul tehakse poolpööre paarilise poolt koos käevahetusega.

3-4 4 hüpaksammuga liigutakse ringjoonel päripäeva, neljandal hüpaksammul tehakse poolpööre paarilise poolt koos käevahetusega.

A2

1-4 Kordub A1, kuid nüüd tehakse 4. taktil paarilise poole ¼ pööre.

B Reinlender (rinnati-seljati)

B1

5-6 Välisjalaga alustades tantsitakse 2 aeglast vahetussammu ringjoonel vastupäeva, esimesega pöörduvad paarilised peaaegu seljati ja teisega rinnati. Lõpuks võetakse valsivõte.

7-8 Paarilised pöörlevad 4 hüpaksammuga päripäeva (1 või 2 täispööret), liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

B2

5-8 Kordub B1.

8. Talupoeg

Tõstamaa, Liisa Miido, 66 a. > Theodor Saar, 1943. – ERA II 306, 121/3 (21).

A

::: Talupoeg, talupoeg, tik-tak-tak,
mis mul maksab viljavakk? :::

B

::: Viis aga rubla viljavakk,
seitse rubla tsetverik. :::

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: paarilised on kodarjoonel kõrvuti, sisekäevõttes.

Põhisammud: järelsammud (2 järelsammu taktis), aeglased vahetussammud (põlvist nõtkudes või ilma nõtkumata).

A Järelsammud edasi

A1

1-2 Välisjalaga alustades liiguvad tantsijad 3 järelsammuga ringjoonel vastupäeva, lõpus

välisjalaga rõhksamm.

3-4 Sisejalaga alustades liiguvad tantsijad 3 järelsammuga ringjoonel **vastupäeva**, lõpus sisejalaga rõhksamm.

A2

1-4 Kordub A1.

B Paaris pöörlemine

5-8 :: Valsivõttes paarilised pöörlevad 8 aeglase vahetussammuga päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

Märkus

A-osa võib tantsida ka ilma kordamata.

9. Raabiku

Kuusalu, Mart Manitski, 67 a., abikaasa Juula, 65 a., poeg Albert, 40 a. ja tütar Adeele 30 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 193/4 (1).

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: paarilised on kodarjoonel rinnati, valsivõttes.

Põhisammud: polkasammud, kõrvalsammud, kõnnisammud ja galopisammud.

A Polka

1-8 :: Paarilised pöörlevad 16 polkasammuga päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

B Kõrvalsammud ja galopp

B1

9-10 Paarilised liiguvad 2 kõrvalsammuga ringjoonel vastupäeva.

11-12 Tantsijad pöörduvad esipoolega liikumissuunda ja jätkavad 3 kõnni- ja lõppsammuga liikumist ringjoonel vastupäeva.

13-16 Paarilised liiguvad 8 galopisammuga ringjoonel päripäeva.

B2

9-16 Kordub B1.

10. Savikoja venelane

Karksi, Mari Sarv, 50 a. > Rudolf Põldmäe ja Ullo Toomi, 1935. – ERA II 114, 143/5 (2).

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: tantsijad on ringjoonel järjestikku esipoolega vastupäeva, tüdruk poisi ees, kõigil käed puusal.

Põhisammud: polkasammud.

A Polka

1-4 :: Välisjalaga alustades liiguvad tantsijad 8 polkasammuga ringjoonel vastupäeva. Iga takti 1. osal lüüakse käteplaks. Viimasel taktil teeb tüdruk poolpöörde ja jääb esipoolega poisi poole.

B Kummardused

B1

5 Ringjoonel rinnati seisvad paarilised teevad vastastikku kummarduse ja

6 löövad 2 korda vasakuid küünarnukke kokku.

7 Kummardus paarilisele ja

8 2 korda lüüakse kokku paremaid küünarnukke.

B2

5-8 Kordub B1.

11. Savikuuri venelane

Laiuse, Anna Räpp, 72 a. > P. Tammepuu, 1841. – ERA II 299, 490/1 (386). Muusika: **Hargla**, Ott Laas, 66 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA 128, 343 (6).

A

::: Savikuuri venelane,
see mu tütre kosilane. :::

B

::: Ei või tüdarta sulle anda,
sa viid tütre silguranda. :::

A

::: Advukaat, kes oma tarkust
kokku kogund kohtutuas. :::

B

::: Ei seal juures pole kartust –
seaduseraamat on tal peas. :::

A

::: Aasta otsa tohter arstind
aiget seest- ja väljastpoolt. :::

B

::: Külma, sooja vette kastnud,
otsind abi igalt poolt. :::

A

::: Teie aigus, teie aigus,
saab veel kestma. :::

B

::: Terve aasta, arvan ma,
terve aasta. :::

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.
Lähteasend: paarilised on ringjoonel rinnati, käed puusal.
Põhisammud: polkasammud.

A Küünarnukid kokku

1-4 ::: Välisjalaga alustades liiguvad tantsijad 8 polkasammuga ringjoonel vastupäeva, tüdruk taganeb. Paarilised löövad vaheldumisi küünarnukke kokku – 1. taktil vasakud, 2. taktil paremad jne.

B Polka

5-8 ::: Valsivõttes paarilised pöörlevad 8 polkasammuga päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

12. Pirupolka

Kuusalu, Arnold Silberberg, 36 a., Martin Siiberg, 37 a. ja Hilda Eslon, 25 a. > Herbert Tampere, 1936. – ERA II 128, 187/8 (2).

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.
Lähteasend: paarilised on kodarjoonel rinnati, käed all või puusal.
Põhisammud: käärhüpped (keharaskus kantakse mõlemale jalale või eespool olevale jalale) (2 hüpet 1 takti vältel), harki-kokku hüpped ja polkasammud.

A Käärhüpped

A1

1-7 14 käärhüpet ja

8 harki-kokku hüpe, esimese hüppega viiakse jalad harkseisu ja teise hüppega ummisseisu.

A2

1-8 Korratakse A1.

B Polka

B1

9-16 Valsivõttes paarilised tantsivad 8 polkasammuga päripäeva pööreldes ja

B2

5-8 8 polkasammuga vastupäeva pööreldes, liikudes kogu aeg ringjoonel vastupäeva.

13. Tõmba, Jürka

Kihnu, Roosi Kodumaa ja Marta Vambola > Ingrid Rüütel ja Milvi Sikk, 1956. – TRÜ EK RK I 9, 471/3 (16).

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: paarilised on kodarjoonel kõrvuti, sisekäevõttes.

Põhisammud: hüpaksammud (1 hüpaksamm taktis) ja luiskhüpakud (1 luiskhüpak taktis).

A Hüpakutega edasiliikumine

1-4 :: Paarilised, sisekäevõttes, liiguvad 8 hüpaksammuga ringjoonel vastupäeva, lõpus teevad veerandpöörde teineteise poole.

B Luiskhüpakud

5-8 :: Paarilised, kodarjoonel rinnati, tantsivad paigal 8 luiskhüpakut (luiskheidet sooritav jalg on põlvest kõverdatud).

C Pöörlemine

C1

9-12 Paarilised, paremakäevõttes, teevad 4 hüpaksammuga paigal täispöörde päripäeva ja

C2

9-12 vasakukäevõttes 4 hüpaksammuga vastupäeva.

14. Tõmba, Jüri

Setumaa, Anastasja Gusev > Anna Tammeorg 1938. – ERA II 204, 354 (42 a).

Osavõtjaid: vaba arv tantsupaare.

Lähteasend: paarilised on ringjoonel rinnati, valsivõttes.

Põhisammud: kõnnisammud ja külgsammud.

A Kõndimine

1-8 Välisjalgadega alustades liiguvad valsivõttes paarilised 16 kõnnisammuga ringjoonel vastupäeva, tüdruk seljaga liikumissuunas. Lõpus pöördub tantsupaar kodarjoonele rinnati.

B Pöörlemine

B1

9-10 Kodarjoonel rinnati olles liiguvad valsivõttes paarilised välisjalaga alustades 2 külgsammu ringjoonel vastupäeva ja

11-12 teevad 4 kõnnisammuga 1 või 2 täispööret päripäeva, liikudes samal ajal ringjoonel edasi vastupäeva.

B2

9-12 Korratakse B1.